

"No val la pena, morir per la Terra Promesa"

Sergio Yahni és llicenciat en història i filosofia per la Universitat Hebrea de Jerusalem. Va ser un dels primers soldats israelians a negar-se a servir a Gaza, a Cisjordània, al Golan i al sud del Líban, quan a Israel l'objecció de consciència encara es castigava amb presó.

Mentre els polítics israelians i palestins continuen pugnant contra rellotge per fer prevaler els interessos propis, bo i ajornant incansablement les dates imposades pels tractats de pau, una part de la societat israeliana treballa, a frec a frec amb col·lectius palestins, per construir un futur de convivència. Sergio Yahni n'és un exemple, gràcies a la feina que fa l'Alternative Information Center (AIC, *aic.netgate.net*), una organització no governamental d'una quinzena de treballadors, amb seu a Jerusalem i Betlem, que coordina comitès populars, consells de dones i d'estudiants. L'AIC denuncia el que passa als territoris ocupats i vol obrir un debat que faci veure els punts en comú de les societats israeliana i palestina, alhora que promou espais de cooperació entre les dues comunitats. Però la lluita de Yahni pels drets humans i la pau va començar fa molts anys, poc després d'arribar a Israel, quan només en tenia quinze.

Yahni va néixer a l'Argentina el 1967, quan el jove estat israelià eixamplava el seu domini territorial gràcies a la ràpida i eficaç ofensiva coneguda per la Guerra dels Sis Dies. L'any 1979 els seus pares es van veure forçats a abandonar Sud-amèrica per raons polítiques, i l'exili els va dur a Israel, on el noi va viure set anys al kibbutz de Maarabot (1983-1990). En pocs anys va esdevenir un israelià més, fidel i identificat amb el jove estat. Però, quan feia el servei militar obligatori de tres anys, Yahni va ser un dels primers soldats que va reaccionar i es va negar a servir als territoris ocupats. Amb ell naixia "l'objecció parcial", una rebel·lia que el va dur a la presó tres vegades. Només era la llavor del moviment d'objecció de consciència que havia de florir durant la Guerra del Líban i la Intifada, els dos conflictes que van dividir la societat israeliana. Avui, el moviment d'objectors ha aconseguit de derrotar el totpoderós exèrcit d'Israel.

—Israel és un dels països amb més potencial militar del món. Com és que vostè va plantar cara al sistema dient que no volia servir als territoris ocupats?

—Fa uns quants anys era una opció impensable: et converties en un marginat, però la Guerra del Líban va canviar la situació. Avui ja no és així, i aproximadament el 30% dels joves aptes no fan el soldat.

TINA BAGUÉ

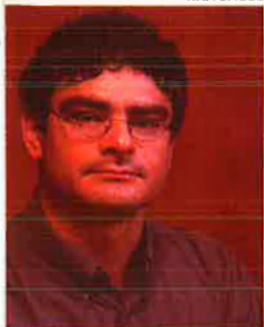
"La perspectiva d'una era de pau a l'Orient Mitjà és lluny, si no hi ha canvis radicals."

—Però com és que va néixer l'objecció de consciència en un entorn tan desfavorable?

—El que nosaltres vam fer al principi no va ser rebutjar el servei militar com a tal. Vam fer el que en dèiem "objecció selectiva"; ens negàvem a complir certes ordres, no pas a fer el servei. El detonant va ser la Guerra del Líban, que era un enfrontament amb uns objectius poc clars. El nou govern de Menahem Beguín, de dretes, després de vint anys de laborisme, era molt militarista, prestava suport als colons i va optar per la guerra, tot i que hi havia alternatives. Això va ser un gran xoc per a la societat israeliana, i una de les respostes va ser: "nosaltres no lluitarem en aquesta guerra". Al principi era un moviment patriòtic que no volia que es fes servir l'exèrcit per a allò que no havia estat fet: satisfer les opcions polítiques d'un govern.

—Però si la dreta havia guanyat les eleccions, que

TINA BAGUE

"Israel té molta fortalesa exterior, però no pas interior. La societat es troba sempre al caire de la ruptura interna des del 1977."

no tenia la legitimitat del poble israelià per a perseguir els membres de l'Organització per l'Alliberament de Palestina (OAP) que actuaven des del Líban?

—Des de la seva creació Israel havia estat obra del Partit Laborista i de les coalicions de centre-esquerra. Eren el pilar de totes les bases ideològiques de l'estat, el moviment kibbutzià, l'exèrcit, etc. L'any 1977 hi havia una relació molt estreta entre el laborisme i l'estat. Però després de la Guerra del Yom Kippur el laborisme es va trencar i la línia minoritària va fer coalició amb el Likud. Per primera vegada hi havia la possibilitat d'un govern no laborista al país, i el centre-esquerra ho va viure com si l'hi usurpessin. S'obrí una fractura social, i dins els grups més radicals del moviment laborista va néixer l'objecció de consciència parcial, des d'una posició patriòtica i amb l'objectiu de vetllar pel "veritable estat d'Israel".

—Un moviment antisistema sorgit de les bases del sistema...

—La naturalesa del moviment va fer que es desbordés. Va fer possible que els joves objectessin d'una forma més seriosa i es demanessin per què es fa el servei militar, on es fa, i si cal fer-lo o no. La meua generació considera que no val la pena de morir pel mite de l'estat jueu de la Terra Promesa. No tots els jueus són sionistes, ni tan solament els que van emigrar a Israel perquè no tenien més alternativa, i és que Occident no els havia deixat cap més opció. Quina mena de societat envia els seus fills cada deu anys a una guerra? És una societat que mata els seus fills.

—Per què els primers joves objectors del moviment Yeix Gvul, es van començar a fer aquestes preguntes els anys 80 i no abans o després?

—Com diu la traducció de Yeix Gvul: s'havia trencat "un límit", moral i territorial. L'ocupació del 1967 va iniciar un procés de colonització, de neteja ètnica.

Del Golan, avui encara en poder d'Israel, en van expulsar 100.000 persones. Al final de la guerra van expulsar de Cisjordània i Gaza unes 300.000 persones. L'any 1969 es van crear colònies tant a la vall del Jordà com, més tard, als llocs de muntanya on viu la majoria de la població palestina. Aquesta política israeliana de no voler arribar a cap acord va reforçar el conflicte israelo-palestí, que avui es troba en una situació gairebé insoluble. En aquestes colònies, avui hi ha 250.000 persones, i no parlem de la Jerusalem oriental, on n'hi ha unes 100.000 més. Són gent altament armada, i ja s'ha vist què va passar amb el primer ministre que va voler arribar a un acord sobre el futur d'aquestes colònies.

—Es nega, doncs, a protegir unes zones i una població que entrebanquen la resolució del conflicte?

—Jo no veig cap raó per a complir aquesta mena de política. No veig que l'estat sigui envaït per cap enemic ni que sigui una qüestió vital; és una política irracional d'una sèrie de governs laboristes i del Likud que ens ha portat a una situació impossible.

—Així, doncs, no és un objector de consciència com es podria entendre aquí, que es nega a fer el soldat, si guin quines siguin les raons...

—Jo vaig objectar solament de servir als territoris ocupats. Més enllà d'una reacció contra la forma inhumana com va operar l'exèrcit, hi ha un rebuig de la simple presència de l'exèrcit. No és simplement que es portés malament durant la Intifada, sinó que la mateixa presència de les forces armades era una forma de violència contra la població, i entre opressor i oprimit, em sento més pròxim a l'oprimit. Des del meu punt de vista, si complies les ordres et podies convertir en un criminal de guerra. Per exemple, el 1987, quan va començar la Intifada, Yitshaq Rabin va ordenar de trencar peus i mans als manifestants. Al poble de Jawara-

D'un estat monolític a una societat fracturada

Octubre 1973. Guerra del Yom Kippur. Israel s'oposa a una revenja dels països àrabs derrotats el 1967, però l'ofensiva demostra que és vulnerable. Soldats desmobilitzats es manifesten contra la política de Golda Meir.

Maig 1977. El partit Laborista perd les eleccions per primera vegada contra el Likud de Menahem Beguín.

Març 1978. Israel envaeix el sud del Líban. Carta oberta de 350 oficials contra la política del govern d'enfrontament amb els estats veïns. A l'abril ja són 10.000 les signatures contra les annexions. 40.000 persones es manifesten i neix el moviment Pau Avui.

Juliol 1981. Ariel Xaron, ministre de Defensa de Menahem Beguín dissenya l'operació "Grans Pins". Israel bombardeja la frontera libanesa i la capital, Beirut.

Juny 1982. Israel envaeix el Líban i assetja Beirut. El setembre, les tropes entren a la part occidental de la capital. Matances als camps palestins de Sabra i Xatila. L'oposició organitza manifestacions multitudinàries contra la guerra. Neix el moviment de reservistes Yeix Gvul ("hi ha un límit"). Primer soldat reservista empresonat per negar-se a servir als territoris ocupats.

Del 1987 endavant. Revolta dels joves palestins als territoris ocupats de Gaza i Cisjordània; és la insurrecció coneguda per Intifada. A Israel s'intensifica el moviment d'objecció "parcial" i l'objecció "grisa", consistent a buscar excuses per defugir, només, el servei a les zones ocupades (això evita la pressió).

1997. Moviment de les Quatre Mares, en resposta a un accident aeri en què havien mort 73 soldats que anaven a servir al Líban.

2000. Retirada unilateral d'Israel del Líban. L'objecció de consciència ja és un fenomen general.

re i Beta, hi va entrar una unitat de paracaigudistes, a principi del 1988, van treure del poble tots els homes de més de catorze anys, els van lligar de mans i peus, i amb porres van trencar-los les extremitats.

—*Com podia evitar de complir unes ordres com aquestes, si fer el servei militar era i és obligatori?*

—Simplement, no vaig complir l'ordre d'estar allà on pogués rebre ordres que no hauria pogut executar. Vaig ser un dels qui vam escriure una carta als estudiants de secundària contra les operacions als territoris ocupats. Els nois i noies en edat militar la van adreçar al ministre de Defensa, llavors Yitshaq Rabin, dient-li que no volíem servir i demanant-li que no ens enviés als territoris ocupats. Al principi, vam aconseguir cinquanta signatures. Un cop les vam haver enviades van fer força soroll. Les autoritats no sabien que hi havia soldats al darrere, perquè els membres de l'exèrcit no poden fer aquesta mena d'activitats. A partir d'aquella carta hi va haver joves que es van negar a servir i que van ser empresonats.

—*A vostè, també el van empresonar?, quan?*

—Feia el servei de reserva que fan tots els israelians un mes cada any. Val a dir que la majoria de l'exèrcit israelià és de reserva, no de soldats de lleua, i els reservistes també van als fronts de combat. Essent reservista vaig anar a la presó tres vegades perquè em negava a servir als territoris ocupats: dues vegades a la franja de Gaza, el 1991 i el 1995; i la tercera, el 1996, per no voler anar a Hebron. Cada vegada vaig estar-hi uns trenta dies, el càstig que se sol aplicar en aquestes ocasions.

—*Tot i els empresonaments, el moviment d'objecció de consciència es va generalitzar...*

—Els primers dos mesos de la Guerra del Líban 5.000 persones van signar la carta adreçada al ministre de Defensa demanant de no servir. Entre 170 i 180 van ser empresonats. Durant la Intifada, a partir del 1987, prop de 3.000 persones van signar la carta i prop de 250 van anar a la presó. Va arribar un moment que vam deixar de fer-la signar. Calculem que per cada pres hi va haver deu persones que van objectar amb alguna solució que els evités la presó, com la de buscar excuses mèdiques. Alhora, per cada pres hi havia cent homes i dones cridats a files que van trobar la manera de servir, sense necessitat d'objectar, però defugint els territoris ocupats.

—*Avui es poden evitar els territoris més conflictius, però el servei militar encara és obligatori.*

—Sí, però no fer el servei militar ja no té conseqüències. Els jueus només poden al·legar raons psicològiques o mèdiques, així que la pila d'alteracions psicològiques que la gent s'inventa és increïble. Es diu

que només el 20% de la reserva compleix el servei. Hi ha tants joves que no fan el servei que la qüestió de l'objecció parcial ha desaparegut. No obstant això, ara neix entre el jovent un moviment d'objecció de consciència, que es nega a fer el servei militar, sigui on sigui, de forma organitzada.

—*L'èxit de l'objecció parcial, la nova objecció "total" i iniciatives com el debat intercomunitari que promou l'Alternative Information Center poden fer que el conflicte tingui una sortida pactada?*

—El futur és incert. El Pla megalòman de qui va ser ministre de Defensa, Ariel Xaron, per controlar el Líban i esclafar l'OAP ha fracassat estrepitosament. Després del Líban, s'haurà de veure si Israel està disposat a retirar-se per segona vegada, tal com ja va fer després de la pau amb Egipte. En el cas d'una retirada, s'haurà de resoldre el cas dels colons. Mentrestant, molts palestins es demanen si l'opció armada de l'Hezbollah al Líban és l'única forma de fer cedir Israel, després de la lentitud i els fracassos del procés que defensa Yasser Arafat. També caldrà veure com reaccionen la societat i l'exèrcit israelià a l'hora de viure en pau. Israel té molta força exterior, però no pas interior. La societat es troba sempre al caire de la ruptura interna des del 1977;

sempre hi ha la sensació que amb un pas més esclatarà una guerra; és com una malaltia psicològica col·lectiva, una societat paranoica. La perspectiva d'una era de pau a l'Orient Mitjà és lluny, si no hi ha canvis radicals, i l'única garantia que la pacificació sigui estable depèn del grau de justícia amb què es resolguin els punts bàsics del conflicte.

Carles Prats

"L'objecció va començar amb un sentit patriòtic, i només es negava a servir als territoris ocupats."

"La política israeliana de crear noves colònies als territoris ocupats ha reforçat el conflicte, i gairebé l'ha fet insoluble."